

1

De gewone zijdeplant heeft geen introductie nodig. Haar mooie vruchten zijn bekend bij ieder kind, dat ze koestert tot de tijd komt dat de plaats waar ze zijn weggestopt één massa verbluffend, onbeheersbaar dons is.

De negentiende-eeuwse natuurkenner F. Schuyler Mathews

De twintigjarige Charlotte Lamb legde haar mooiste japonnen in de hutkoffer. Ze wachtte even om het zijden gewicht te voelen van de hemelsblauwe baljapon, haar lievelingsjurk, een geschenk van haar geliefde tante Tilney. Na een laatste streling pakte ze hem zorgvuldig boven op de andere in. Toen kwamen haar wandeljaponnen, avondjurken en de bontere dagelijkse japonnen. Daarna de bijpassende capes, hoeden en haarversieringen. Ten slotte de lange handschoenen, petticoats en het nieuwe met baleinen versterkte korset. Het korset in elk geval.

Zich omdraaiend naar haar snel leeg rakende kledingkast viel haar oog op een eenvoudige, duifgrijze mousseline jurk. Hij vertoonde slijtplekken aan de ellebogen en de manchetten. Ze gooide hem op het bed. Toen viel haar een gedachte in en ze hield op met inpakken, liep haar kamer uit en stapte zachtjes door de gang naar haar moeders kamer. Toen ze om zich heen keek en nog niemand zag die wakker was, duwde ze zo zacht als ze kon de deur open. Ze ging de kamer binnen en omdat de luiken gesloten waren, liep ze naar het raam om ze open te klappen en de grijze ochtendstond in het vertrek toe te laten. Toen liep ze terug naar de deur en sloot hem. Met haar rug tegen de houten panelen geleund, deed ze haar ogen dicht en genoot van de stilte en de rust die ze in deze kamer altijd voelde.

Het was te lang geleden dat ze hier was geweest.

Ergens in de pastorie hoorde ze een geluid, een metalige klank, en ze schrok op – hoewel ze geen idee had waarom ze bang zou moeten zijn om hier betrappt te worden. Waarschijnlijk was het Tibbets maar, die de haarden aanstak. Haar vader werd vast nog in geen uren wakker. Maar de gedachte dat er iemand op was, herinnerde haar eraan dat ze moest opschieten als ze met zo weinig mogelijk ophef wilde vertrekken. Ze liep doelbewust naar de kledingkast toe en opende hem. Ja, de kleren van haar moeder hingen er nog. Ze haalde haar vingers langs de stof, kant en fluweel en zijde, maar vond niet wat ze zocht. Had haar vader of Beatrice hem weggegooid? Ze duwde de japonnen opzij en keek onder in de kast, naar de muiltjes die keurig op een rij stonden. Toen viel haar oog op iets bruins en ze bukte om een verkreukte prop kleikleurig materiaal op te pakken die op de bodem van de kast was beland. Ze schudde de eenvoudige jurk uit; de jurk die haar moeder altijd droeg als ze tuinierde.

Ze stopte hem onder haar arm en streek met haar vingers langs de boeken op het nachtkastje. Ze waagde het niet de bijbel mee te nemen die haar moeder had gebruikt, omdat hij uit de pastoriebibliotheek afkomstig was. In plaats daarvan koos ze *Het Nieuwe Testament en de Psalmen in dameszakformaat*, omdat het kleiner en lichter was. Het was een mooie uitvoering met een linnen omslag, geborduurd met vogels en bloemen in zijde- en metaalgaren. Het was een geschenk van de zus van haar moeder en Charlotte dacht niet dat haar vader bezwaar zou hebben als ze het meenam.

Met één laatste blik op de spullen van haar moeder – haarborstel en kammen, cameehanger en vlinderbroche – verliet ze de kamer en liep vlug terug naar die van haarzelf. Ze rolde de jurk van haar moeder zo strak mogelijk op en stopte hem in een leren valies. Toen deed ze er nog een versleten grijze japon in, verschoningen, kousen, muiltjes, lange onderbroeken en een paar korte keurslijfjes. In een reistas stopte ze een omslagdoek, peignoir, handschoenen en het Nieuwe Testament. Twee van

haar meest degelijke kapothoeden gingen in haar hoedendoos. Zakdoeken en het weinige geld dat ze had, werden veilig in een reticule gedaan die ze om haar pols zou dragen.

Ze keek naar de hutkoffer, gevuld met haar mooie jaren, haar vrolijke, ijdele jeugd, en sloot resoluut het deksel. Ze zette een reishoed op haar opgestoken bruine krullen en verliet haar kamer met slechts haar valies, reistas, reticule en hoedendoos – meer kon ze niet dragen. Rustig daalde ze de trap af en keek naar het zilveren blad op de haltafel. De brief van gisteren lag er nog, onbeantwoord. Hun nicht had hun geschreven over haar ‘heerlijke nieuws’ en hoe ze zich verheugde op de ‘grote gebeurtenis in de herfst’. Beatrice had haar mooie lippen gekruld en gezegd dat ze er onpasselijk van werd zulke persoonlijke zaken te lezen, zeker van een vrouw op Katherines gevorderde leeftijd. Charlotte had geen woord gezegd.

Nu stond Charlotte even stil om met haar vingers over Katherines sierlijke handschrift en het smoezelige poststempel uit Londen te strijken. Ze haalde diep adem en liep door. Ze was bijna bij de deur toen ze de stem van haar vader hoorde in de salon.

‘Dus je gaat.’ Het was geen vraag.

Ze draaide zich om en zag hem door de openstaande deuren in elkaar gedoken op de sofa voor het vuur zitten. Zijn grijzende haar zat in de war, wat niets voor hem was, en hij had zijn ochtendjas nog aan. Ze voelde haar keel dichtknijpen. Ze kon alleen maar knikken. Ze vroeg zich af of hij op het laatste moment nog milder zou worden. Zou hij haar hulp bieden, een paar afscheidswaarden van verzoening of ten minste spijt?

Met een stem die schor was door het vroege uur en van minachting zei hij: ‘Mijn enige troost is dat je moeder, God hebbe haar ziel, deze dag niet meer mee hoeft te maken.’

De opmerking stak opnieuw, hoewel hij dit vaker had gezegd, in nog wel scherpere termen. Charlotte slikte haar tranen weg, stapte de pastorie uit en deed de deur zachtjes achter zich dicht. Ze liep door de tuin en prentte hem in haar geheugen. Daar wa-

ren de keurig geknipte heggen die Buxley nog steeds in de vorm leidde die haar moeders voorkeur had. Daar de verfijnde bloembedden met hun ingenieus gemengde kleurpaletten, geleidelijke hoogtes en variërende structuren – riddersporen, spirea, korenbloemen, campanula's, lelies – die Charlotte allemaal ter nagedachtenis aan haar moeder had proberen te houden, tot nu toe tenminste. Ze haalde diep adem, toen nog eens, genietend van de zwaar van dauw doordrongen geuren van zoete violen en paarse speldenkussens. Ze was niet van plan een bloem te plukken om mee te nemen, een bloem die zou verwelken voordat ze haar bestemming had bereikt, maar toen zag ze hem. Een smerige zijdeplant in de border van de scheefbloemen, die Buxley *Billy-komnaar-huis* noemde. Hoe was het mogelijk dat ze die niet eerder had gezien? Ze liep met grote passen naar de stengel toe en trok eraan met haar vrije hand, maar de stengel wilde niet meegeven. Ze zette haar tassen en hoedendoos neer en trok met beide handen, tot het hele koppige geval met wortel en al uit de aarde kwam. Ze wilde de tuin van haar moeder in volmaakte orde achterlaten. Maar voor hoelang? *Wie zal er voor uw tuinen zorgen, moeder? Buxley zal zijn best doen. Maar hij wordt er niet jonger op. Met de paarden en al het zware werk dat op hem neerkomt, moet de tuin eronder lijden. En Beatrice moet niets hebben van een tuin, dat weet u wel.*

In een nostalgische impuls plukte Charlotte een trosje kleine paarse bloempjes van de zijdeplant en hield ze even bij haar neus – het rook verrassend zoet – en liet ze toen in haar reticule vallen. De stengel gooide ze op de vuilnishoop terwijl ze Church Hill afdaalde. Toen ze over haar schouder keek naar de krijtwitte pastorie, viel haar oog op een gezicht voor een van de bovenramen. *Beatrice*. Haar zus had een ijzige blik en maakte geen aanstalten om te zwaaien. Toen Beatrice zich afwendde van het raam, draaide Charlotte zich ook om, wensend dat zij zich als eerste had afgewend. Twee minuten later arriveerde zoals verwacht de postkoets.

‘Dag, juffrouw Lamb,’ zei de koetsier terwijl hij zijn paarden stilhield.

‘Goedemorgen, meneer Jones.’

‘Wilt u meerijden naar het dorp?’

‘Ja, graag.’

Hij nam haar tassen van haar over en hielp haar op de bok. ‘Zeker weer op weg voor een bezoek aan uw tante?’ Hij zette haar reistas naast haar.

Ze wilde niet meer liegen dan nodig was. ‘Ik voel me altijd zo gelukkig bij hen.’

‘En waarom niet. Beste mensen, uw oom en tante. Ik ken geen betere.’

‘U bent heel vriendelijk.’

Ze klemde haar reistas tegen zich aan toen de koets weer aantrok. Haar royale mantel beschutte haar tegen de vochtige ochtendlucht en nieuwsgierige toeschouwers – en zelfs tegen de scherpste kanten van het afscheid van haar vader. Ze wilde niet huilen, niet nu, niet hier, waar dorpingen die ze kende haar konden zien en raden dat ze niet vertrok voor een vakantie, maar voor een veel duisterder onderneming.

Toen de koetsier haar hielp uitstijgen bij Chequers Inn, nam ze niet de postkoets naar Hertfordshire en tante Tilney, maar de postkoets naar Londen.

De zwarte, gesloten postkoets vond schokkend en botsend zijn weg naar het westen van Londen. Toen de koetsier de vermoeide paarden ‘ho’ toeriep, kwam Charlotte van haar zitplaats, verzamelde haar spullen en drong naar buiten voordat de koetsier haar kon helpen uitstijgen.

Haastig liep ze door Oxford Street, langs de kantoorboekhandel en de behanger, langs de porselein- en glasman en de manufacturenwinkel. In noordelijke richting wandelend over de drukke Tottenham Court Road passeerde ze zilvermeden, drogisterijen en woonhuizen die duidelijk niet erg chic waren. Toen stapte ze van de keien af en stak de vochtige, smalle Gower Mews

over. Aan het eind van de steeg bleef ze even stilstaan tussen markt wagens en afvalkarretjes om over haar schouder te kijken en zichzelf ervan te verzekeren dat niemand haar gadesloeg. Toen glipte ze naar binnen door de achterdeur van de Old Towne Tea Shoppe en, met een verontschuldiging knikje naar de eigenares, de voordeur uit Gower Street op, waar ze haar zwarte paraplu uitklapte tegen de lichte motregen en eventuele nieuwsgierige ogen. Met gebogen hoofd stapte ze over een goot vol vuilnis en wandelde kordaat verder. Toen ze een bord tegenkwam met de naam Store Street keek Charlotte naar de aanwijzingen die haar tante voor haar had opgeschreven. Hier moest het zijn.

Charlotte keek omhoog en zag meteen een oud herenhuis opdoemen, omzoomd door schaduwen en bomen. Het was een grijs bakbeest van een gebouw met twee donkere vleugels rechthoekig ten opzichte van elkaar, met vierkante zolderkamers erbovenop, die de wacht hielden over een formidabele boogdeur beneden. Honderd jaar geleden was het een voornaam huis geweest, maar nu zag het er weliswaar stevig, maar troosteloos uit – gevlekte steen, strenge lijnen, de afwezigheid van enige versiering afgezien van een haag langs de rand van een bemosten pad. Ze zag geen bord, geen plaquette met de naam van het landgoed, en op de een of andere manier was ze er daardoor des te zekerder van dat ze op de juiste plaats was.

Pas toen liet ze haar tranen stromen. Hier, waar achter haar in de straat mensen langs stroomden die haar niet kenden en zich nog minder om haar bekommerden, voelde ze de pijn van haar vaders afwijzing en het verlies van haar ouderlijk huis. Maar ze kon zijn stelling niet beamen. Hij mocht dan blij zijn dat haar moeder deze dag niet meer had hoeven meemaken, Charlotte was dat niet.

Ze dacht aan haar dierbare moeder, de door iedereen geliefde Lillian Lamb, die warmte en soberheid, vrolijkheid en rustige kalmte in de pastorie had gebracht, en aan dominee Gareth Lamb in het bijzonder.

Charlotte hoopte dat haar herinneringen aan haar moeder,

die al vijf jaar niet meer leefde, niet zouden vervagen nu ze al het vertrouwde niet meer zag: haar moeders kamer, haar portret, de dromerige blik in vaders ogen die verraadde dat hij aan haar dacht. Zijn afscheidswaarden klonken weer in Charlottes hoofd en ze kromp in elkaar toen ze de teleurstelling voor zich zag die het gezicht van haar moeder zeker overschaduwde zou hebben. Maar toch wenste ze dat haar moeder hier bij haar was en dit veel betreden pad bewandelde, haar zoals altijd troostend dat alles uiteindelijk goed zou komen.

Ik wou dat ik uw geloof had, moeder. Ik wou dat ik maar half zo'n nette dame was als u, of half zo'n nette domineesdochter. Zou u me vergeven hebben, ook nu vader dat niet doet?

Toen Charlotte het opdoemende grijze bouwwerk dat haar tijdelijk thuis zou worden dichter naderde, vielen haar onwillekeurig de geheimzinnig gesloten luiken voor de ramen op de benedenverdieping op.

Toen zag ze de zijdeplanten.

Hier geen formele tuinen, of als ze er eens geweest waren, hadden ze lang geleden plaats gemaakt voor eilanden van hoge grassen en onbedwongen lappen zijdeplanten langs de hele lengte van de muur.

Haar vader zou met afschuw vervuld zijn en zelfs haar moeder zou de verwarde rommel niet hebben goedgekeurd. Charlotte zuchtte. Ze veronderstelde dat voor de vrouwen binnen deze muren de tuin buiten hun minste zorg zou zijn. *En dat geldt ook voor mij.*

Maar zijdeplanten? Wat een last waren die voor tuiniers, hun koppige wortels brachten slinkse uitlopers voort en de nakomelingen waren maar iets makkelijker uit te trekken dan de moederplant zelf. En ze verspreidden zich niet alleen door uitlopers, maar ook door hun overvloedige zaden die elke herfst door de lucht zweefden. Kennelijk was dat hier ook gebeurd; de zijdeplant had zich aangediend en onbelemmerd het grootste deel van het gazon overgenomen.

Kunnen ze niet op z'n minst een jongen met een zeis laten komen

om het onkruid te maaien? vroeg Charlotte zich af. Zijdeplanten waren prachtig als de bloemen bloeiden, maar als de grijsgroene peulen dof zilver kleurden, hadden de rietachtige stengels weinig esthetische waarde meer.

Misschien had die vriend van oom verkeerde informatie gegeven over dit huis. Of had tante Tilney het mis gehad. Haar tante had haar op gedempte toon toevertrouwd dat dit huis van betere kwaliteit en discreter was dan andere soortgelijke. Charlotte had begrepen dat hun Londense raadsman de aanbevelingsbrief voor haar had verschaft. Haar vader wist niets van de schikking af, alleen had hij Charlotte laten beloven zo lang mogelijk het stilzwijgen en de anonimiteit te bewaren. Overigens scheen hij zich er weinig om te bekommeren waar ze heen moest en hoe ze aan de kost moest komen. Het was duidelijk dat hij haast niet kon wachten om haar het huis uit te werken.

Charlotte vroeg zich af of haar moeder de man met wie ze zo veel jaren getrouwd was geweest nog zou herkennen. Niet dat Gareth Lamb lichamelijk zo sterk veranderd was, behalve dat zijn bakkebaarden een beetje grijs waren geworden en hij een buikje had gekregen, maar zijn gedrag was uitgesproken veranderd. Voordat dit gebeurde was hij al streng geweest – en overtuigd van zijn eigen gelijk – en nu des te meer. Hij maakte zich maar over twee dingen druk: dat zijn carrière hierdoor geschaad kon worden en dat Beatrice' kans op een geschikt huwelijk verkeken was.

Het spijt me vreselijk, hoor. Echt waar. Ik neem aan dat vaders boosheid terecht en juist is. Maar zo voelt het niet. Was u maar hier om hem milder te stemmen. Om me gezelschap te houden.

Maar haar moeder was dood. En Charlotte stond er alleen voor.

Op haar kloppen kwam een magere vrouw met een alledaags gezicht, die een paar jaar ouder was dan Charlotte, naar de deur. Vlug voerde ze haar mee door de hal, door een grote eetzaal naar een kleine studeerkamer met de woorden: 'De directrice komt zo.' En inderdaad, nog geen twee minuten later kwam er

een strenge, maar aantrekkelijke vrouw van in de veertig in een donkere jurk en met strak opgestoken haar binnen, die de titel uitstraalde. Haar strenge uiterlijk baarde Charlotte enige zorgen, maar toen de vrouw haar blik op Charlotte liet rusten, was er barse vriendelijkheid in haar uitdrukking.

‘Ik ben mevrouw Moorling, directrice van het opvanghuis. Wat mag ik voor u doen?’

Charlotte kwam met bibberige benen overeind en drukte de vrouw een brief van de Londense raadsman en een bankbiljet in de hand. Dit was haar enige antwoord.

Mevrouw Moorling liet het geld zonder opmerking of blik in haar bureaula glijden en keek kort naar de brief die de raadsman op verzoek van haar oom had geschreven. ‘Zo, zo. Helaas hebben we op dit moment geen eigen kamer beschikbaar, maar die krijgt u zo gauw mogelijk. Tot die tijd zult u een kamer moeten delen.’

‘Dat begrijp ik.’

‘Uw naam is...’ De vrouw keek naar de brief. ‘Juffrouw... Smith?’

‘Ja, Smith. Charlotte Smith.’

Mevrouw Moorling wachtte maar heel even voordat ze verderging, opnieuw zonder verandering in haar blik, hoewel Charlotte duidelijk de indruk had dat de vrouw wist dat ze loog over haar naam. ‘Voordat ik u aan kan nemen, zal ik u enkele vragen moeten stellen.’

Charlotte slikte.

‘Is dit de eerste maal dat u gebruikmaakt van een dergelijke instelling?’

‘Ja, natuurlijk.’

‘Zo natuurlijk is dat niet, juffrouw Smith. Er zijn er velen die niet leren van hun fouten. Ik moet u zeggen dat het Tehuis voor Ongehuwde Moeders een plaats is voor fatsoenlijke ongetrouwde vrouwen met hun eerste kind. Het is ons doel onze patiënten opnieuw op te voeden tot een zedelijk rechtschapen leven.’

Charlotte sloeg verlegen haar ogen neer. Warmte steeg op in haar hals en bonsde in haar oren. Ze hoorde papieren ritselen en wist dat de directrice nog een keer de brief las.

‘Deze brief getuigt van uw karakter en achtergrond, hoewel ik op dit moment geen tijd heb om dat te verifiëren.’

‘Mevrouw Moorling, ik kan u verzekeren dat ik nooit eerder in dergelijke moeilijkheden heb gezeten... nooit eerder problemen heb verwekt.’

Ongelukkige woordkeus, dacht Charlotte grimmig.

Ze dwong zich de oudere vrouw in de ogen te kijken. Mevrouw Moorling keek haar een ogenblik recht aan en knikte.

‘Gibbs zal een slaappleats voor u zoeken.’

Gibbs, de alledaagse, pijnlijk magere jonge vrouw, nam haar mee terug door de hal en naar de rechtervleugel van het L-vormige gebouw, die op de straat uitkeek. Charlotte moest rennen om haar bij te houden en volgde haar door de lange gang naar een deur in het midden. Charlotte keek de schemerige kamer in – die vroeger wellicht een deel van een mooie salon was geweest – met een hoog plafond en een grote haard. De slaapkamer bevatte slechts één smal bed, waarvan de breedte minder was dan Charlottes lengte. Een kleine tafel met een koperen kandelaar stond aan weerskanten van het bed en tegen de dichtstbijzijnde muur stond één stoel.

Langs de tegenoverliggende muur stonden drie eenvoudige houten kasten, ongetwijfeld in gebruik om de eigendommen van de tijdelijke bewoners van de kamer in op te bergen.

‘Je deelt de kamer met Mae en Becky. Allebei tengere meisjes, je hebt geluk. Ze zijn denk ik in een van de andere kamers op bezoek. Ze zullen straks wel komen. Onderaan de trap is een watercloset. Maar daar staat meestal een rij voor te wachten. Onder het bed staan nachtspiegels voor noodgevallen ’s avonds laat. We weten hoe het met de kraammeisjes gaat op het eind. Je bent verantwoordelijk voor het legen van je eigen pot, in elk geval tot rond je negende maand. Onze artsen geloven dat acti-

viteit gezond is. Alle meisjes hebben corvee, zo lang je ertoe in staat bent. Morgen aan het ontbijt krijg je je opdracht. Acht uur. Vragen?’

In Charlottes hoofd buitelden de vragen over elkaar, maar ze schudde alleen haar hoofd.

‘Welterusten, dan.’ Gibbs ging de kamer uit.